

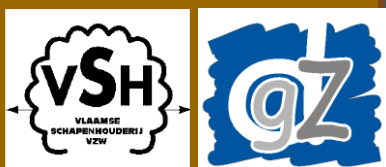
COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Vlaamse Schapenhouderij vzw
Ieperseweg 87
8800 Rumbek/Beitem
F 051 24 00 20
E info@vsh.be

Projectpartners

- Vlaamse Schapenhouderij vzw
- Dierengezondheidszorg Vlaanderen vzw
- KU Leuven

KU LEUVEN

IN DIT NUMMER:

Uitnodiging Studiedag	1
Lammeropfok in de praktijk	2
Demoproef 1: effect van pariteit en worpgrootte	3
Demoproef 2 en 3: opfok van lammeren van dezelfde oaien over 2 jaar	5
Demoproef 4 en 5: moederloze opfok	6
Conclusie	7
Dankwoord	7

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Nieuwsbrief 6

Demonstratieproject 'Schapenhouder zoekt rendabiliteit'

JAARGANG 10, NR. 35

MEI, 2017

Uitnodiging studiedag

Studienamiddag 'Schapenhouderij zoekt rendabiliteit'

Wanneer? Donderdag 15 juni 2017, om 13u30

Waar ? Geel Thomas More, Kleinhoefstraat 4, 2440 Geel

Volgende onderwerpen komen aan bod:

- Wat leren we uit de bedrijfsboekhoudingen en de enquête?
- Hoe krijgen we meer inzicht in de rendabiliteitsfactoren?
- Focus op de lammeren: van biestmanagement tot het voorkomen van lammerdiarree
- Hoe kunnen we rendabiliteit verbeteren?
- Mogelijkheden van beheer en korte keten.

Lammeropfok in de praktijk

'Meten is weten' is een uitdrukking die in de veehouderij vaak wordt gehanteerd. Om de meerwaarde van de opvolging van de groei van lammeren aan te tonen, werden in het kader van het demoproject 'schapenhouder zoekt rendabiliteit!' 5 demoproeven uitgevoerd waarbij de lammeren op bepaalde tijdstippen werden gewogen.

Voor een goede ontwikkeling en groei van de lammeren is een goed (rasafhankelijk) geboortegewicht en een goede start vereist. Hierbij speelt de voeding van de ooi gedurende dracht en de zoogperiode een belangrijke rol. De voeding van de lammeren begint met de biest die zo snel mogelijk na geboorte moet worden opgenomen. Vooral de lammeren die niet bij de ooi kunnen of mogen drinken, vragen veel aandacht. Onvoldoende biest betekent onvoldoende weerstand en maakt de lammeren gevoeliger voor allerlei infecties wat dan weer resulteert in een lagere groei.

Onvoldoende of slechte groei bij lammeren komt relatief vaak voor. Omdat het niet acuut ontstaat en daarmee vaak te laat wordt onderkend, is het niet altijd eenvoudig om de oorzaak van die mindere groei te achterhalen. Lammeren die bij de geboorte een normaal geboortegewicht hebben en daarna eerst voldoende moedermelk en later voldoende goed ruwvoer krijgen, groeien in regel zonder problemen. Onvoldoende groei bij lammeren kan meerdere oorzaken in de periode voor het spenen hebben. In deze periode zijn vooral te weinig melk, uierafwijkingen of tepelbeschadigingen, ziekten bij jonge en opgroeiende lammeren en parasieten veel voorkomende oorzaken.

Een cruciaal hulpmiddel om het groeiverloop van de lammeren te volgen, is een regelmatige gewichtscontrole. Op die manier krijg je een beeld van de groei, het groeiverloop en het gewenste gewicht op cruciale momenten als spenen, dekken en aflammeren. Bij het overlopen van die gewichts- en groeigegevens dien je jezelf een aantal vragen te stellen:

- Neemt de groei van de lammeren in de tijd lineair toe? Of wisselt de groei sterk van week tot week?
- Groeien de lammeren in een groep homogeen? Of is er veel verschil tussen de lammeren?
- Groeit de hele groep lammeren te traag?

"Meten is Weten"

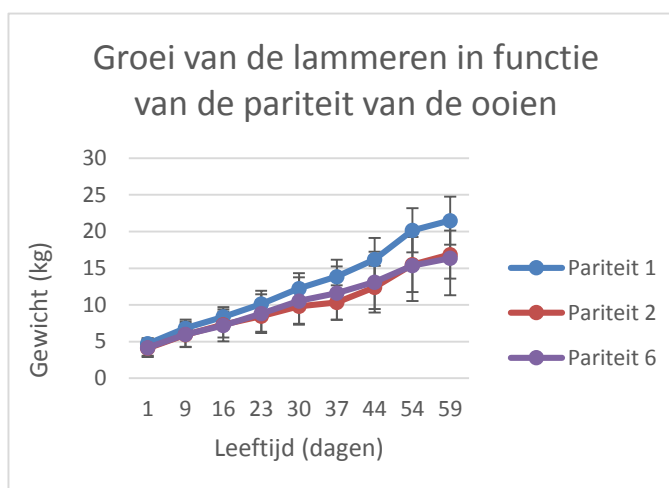
Demoproef 1: effect van pariteit en worpgrootte

Regelmatig jonge dieren tijdens het groeiproces wegen, is bij bepaalde diersoorten gangbaar. In de schapenhouderij wordt het nauwelijks gedaan. Jammer, want het heeft zo zijn voordelen en dat wilden we met een eerste demoproef aantonen.

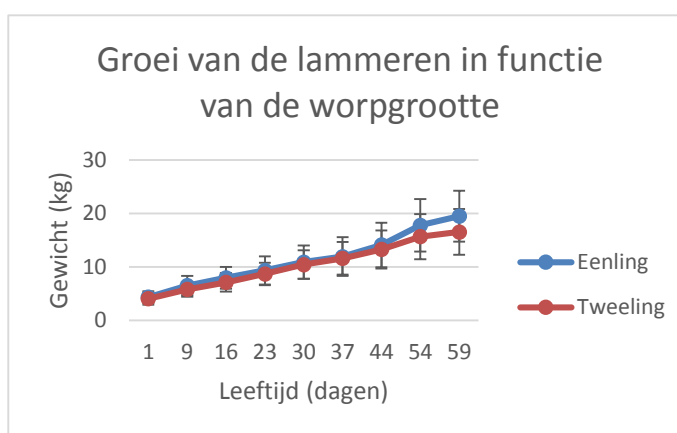
In de demoproef werd het effect van de pariteit van de ooi en de worpgrootte op de groei van de lammeren nagegaan. In dit schapenbedrijf werden alle lammeren meteen na de geboorte gewogen. Vervolgens werden ze op regelmatige tijdstippen individueel gewogen. De lammeren en de ooiën werden continu op stal gehouden. De ooiën waaruit deze lammeren werden geboren varieerden in pariteit, met name 1, 2 en 6. Uit de resultaten blijkt dat jonge ooiën (pariteit 1) lammeren met de hoogste gewichten geven (figuur 1). Naarmate de lammeren ouder worden, wordt het verschil meer uitgesproken. De lammeren lijken dus beter te groeien. Doorgaans hebben lammeren van eersteworpsooiën een lagere groei dan lammeren van meerdereworpsooiën. Waarom we in onze demoproef tegengestelde resultaten kregen, is niet meteen te verklaren, maar hoogstwaarschijnlijk heeft het beperkt aantal lammeren (5) van eersteworpsooiën daarmee te maken. Ook zou het mogelijk te verklaren zijn doordat de oudere ooiën niet voldoende zijn uitgeselecteerd en er dus ook met mindere ooiën is gefokt waardoor de groei van de lammeren niet optimaal was.

“effect van
pariteit en
worpgrootte”

Figuur 1. Effect pariteit ooi op lichaamsgewicht lammeren

Figuur 2. Effect worpgrootte op lichaamsgewicht lammeren

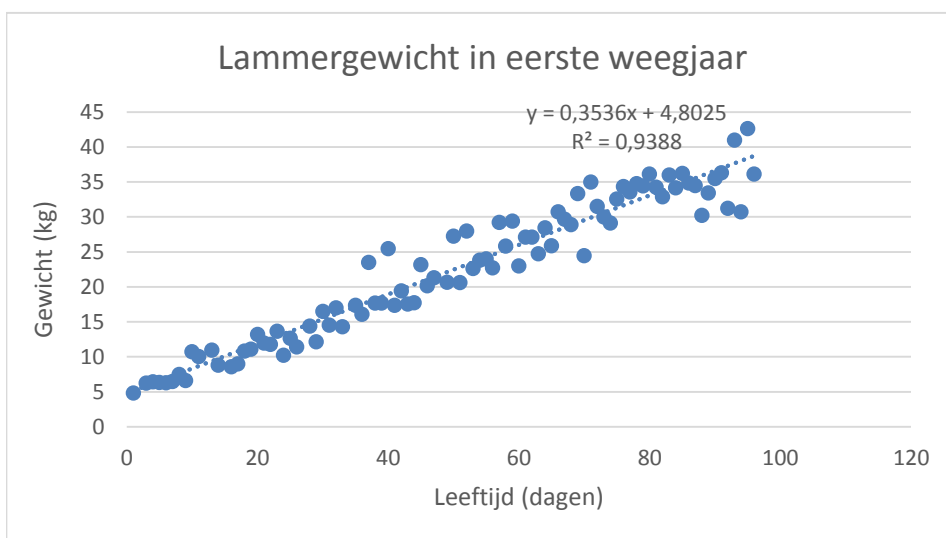
Op hetzelfde bedrijf werd het effect van de worpgrootte op het lichaamsgewicht van de lammeren nagegaan. Eenlinglammeren groeien iets beter dan tweelinglammeren, maar dat verschil wordt pas na enkele weken duidelijk. De eerste weken gaat de groei gelijk op (figuur 2). Op latere leeftijd wordt het verschil in groei nog meer uitgesproken. Concreet betekent dit dat je je niet mag blindstaren op het lichaamsgewicht bij de selectie van toekomstige fokooien. Anders ga je eenlingen als fokooi selecteren wat de vruchtbaarheid van de kudde niet ten goede komt. Indien je de lammeren selecteert als toekomstige fokooi, dien je in eerste instantie te focussen op de worpgrootte en pas in tweede instantie op het gewicht.

Door het regelmatig wegen van de lammeren krijgen we een evolutielijn (figuur 1 en 2) van het lichaamsgewicht en de groei. Die evolutielijn kunnen we opstellen door op ieder weegmoment de gemiddelde waarde van de lichaamsgewichten te nemen, of -als we de lat hoger willen leggen- door bijvoorbeeld de gemiddelde waardes van de beste lammeren (70, 50, 30... procent beste lammeren van de hele groep) te berekenen. Zodra een lam op een weegmoment van die gemiddelde evolutielijn afwijkt, dienen we het lam te controleren. Daarnaast is er duidelijk een lichte knik in de curves op weegdag 37 en 44 (figuur 1 en 2) waar te nemen. De oorzaak is onbekend, maar hadden we de lammeren niet gewogen, dan hadden we de lichte terugval in groei niet vastgesteld. Kortom, we hebben nu een evolutielijn die we bij een volgende lammerperiode als referentie kunnen hanteren.

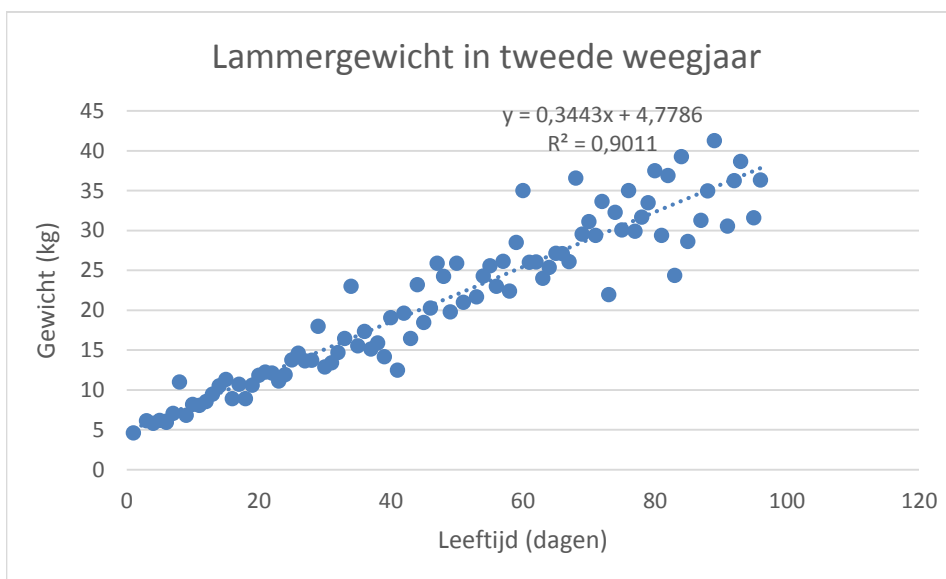
Demoproef 2 en 3: opfok van lammeren van dezelfde ooien over 2 jaren

In een tweede proefbedrijf werden gedurende 2 opeenvolgende jaren dezelfde groep ooien met hun respectievelijke zuigende lammeren van dat jaar opgevolgd. De lammeren werden op regelmatige tijdstippen gewogen (figuur 3 en 4). Hoewel de lammeren werden geboren uit dezelfde moederdieren, is er toch variatie te merken tussen de verschillende jaren. Zo zien we in het 2^e jaar een grotere variatie en een iets kleinere R^2 . Dit toont aan dat er variatie zit in de groeikracht van de lammeren en dat voorspelbaarheid niet zo evident is. Toch is dit duidelijk bedrijfsspecifiek wat zich uit in een gelijklopende trendlijn in zowel het eerste als het tweede weegjaar. Een goede groei is immers van vele factoren afhankelijk. De impact van omgevingsinvloeden op de lammergroei neemt toe met de leeftijd van de lammeren. Dat betekent dat naarmate de lammeren ouder worden de impact van het geboortegewicht en de genetica kleiner wordt. Kortom, het is niet omdat een ooi in het ene jaar goed groeiende lammeren heeft voortgebracht, dat het daaropvolgend jaar de lammeren van dezelfde ooi in dezelfde mate als de lammeren van het jaar ervoor groeien.

“demoproef 2 en 3”

Figuur 3. Gewicht lammeren eerste jaar

Figuur 4. Gewicht lammeren tweede jaar

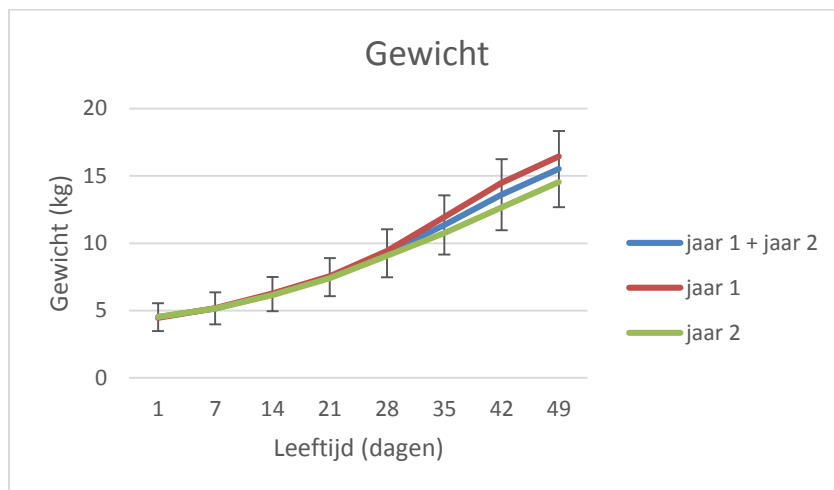
Demoproef 4 en 5: moederloze opfok

Het opfokken met kunstmelk is nodig bij verstoten en moederlozen die niet door een andere ooi kunnen worden grootgebracht en bij grote worpen waarbij de melkproductie van de ooi ontoereikend is om alle lammeren te voeden. Dit geldt ook voor lammeren die men zwoegervrij wil opfokken. De kunstmelk kan men beperkt of onbeperkt verstrekken via de lambar, fles (beperkt) of een drinkautomaat (onbeperkt). Het is belangrijk het advies over mengverhouding, oplosttemperatuur, drinktemperatuur en voerschema van de leverancier op te volgen. Ook is het belangrijk om de drinkautomaat, lambar e.d. dagelijks te reinigen en te controleren (op bijvoorbeeld lekkende spenen), de stal goed schoon te houden en te zorgen voor een schone, droge ligplaats. Door een overdadige opname van kunstmelk kan voedingsdiarree ontstaan. Vandaar dat kunstmelk gerantsoeneerd dient verstrekt te worden.

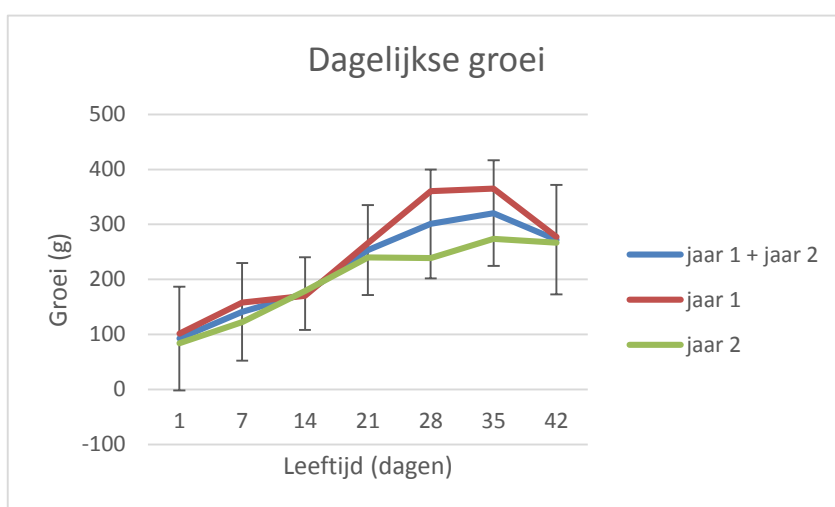
In demoproef 4 en 5 werden de lammeren moederloos opgefokt zodat de invloed van de zogende ooi werd uitgeschakeld. Ook hier werden gedurende 2 opeenvolgende jaren lammeren opgevolgd tot 8 weken na de geboorte (figuur 5 en 6). Vanaf week 5 zien we een duidelijke variatie tussen de 2 verschillende jaren, wat opnieuw aantoont dat voorspelbaarheid van de groei niet evident is, ook niet bij dieren die moederloos worden opgefokt. De reden hiervan is dat het ene jaar later is begonnen met krachtvoergift dan het andere jaar. Er is een correlatie ($r=0,46754$; $P<0,0001$) tussen geboortegewicht en eindgewicht wat betekent dat het startgewicht wel degelijk een effect heeft op de groeicapaciteit van het lam! Met andere woorden, zonder een goed startgewicht zit de mogelijkheid er niet in dat een lam een hoog eindgewicht bereikt. Belangrijk om weten is dat de voeding tijdens de dracht van de ooi bepalend is voor een goed geboortegewicht van het lam en daaraan gerelateerd ook voor een goed eindgewicht van het lam.

“kunstmelk kan beperkt of onbeperkt verstrekt worden”

Figuur 5. Gewicht moederloos opgefokte lammeren

Figuur 6. Dagelijkse groei moederloos opgefokte lammeren

Conclusie

Het klinkt bekend in de oren: meten is weten, ook in de schapenhouderij. Door het regelmatig wegen van de oaien krijg je een kijk op het groeiproces van de lammeren. Zo kun je vrij snel minimale groeivertragingen waarnemen en het groeiproces bijsturen. Bij het opvolgen van de groei dien je steeds rekening te houden met een aantal factoren zoals gezondheid, geboortegewicht, worpgrootte en pariteit van de oaien.

Dankwoord

De auteurs danken de praktijkbedrijven voor hun medewerking, hun inspanningen en het verstrekken van de data.

Tekst: Sanne van Beirendonck en Bert Driessen